

Férj és feleség: a Mózes házaspár munkamegosztása szerint Levente állattenyésztéssel, Enikő tej- és gyümölcsfeldolgozással foglalkozik

FOLYTATÁS A 8. OLDALRÓL

Mózes Enikő szerint életük egyik legjobb döntését hozták meg, mert így mindketten azzal foglalkoznak, amit igazából szeretnek. Pe-

vásárol" – magyarázza Edit asszony. A bivalytejből készült termékekre rendszerint nagyobb a kereslet. Magas zsírtartalma ellenére a bivalytejet a daganatos és egyéb betegségekben szenvedők-

ne a családi gazdaságba, hogy tovább vigye a szülők által alapított családi gazdaságot. A tejfeldolgozás különösebben nem gépesített – ilyen szinten nem is igazán lehet –, de Mózes Enikő szerint erre nincs is szükség. Csak azokat a berendezéseket vásárolták meg, amelyek a kézműves termékek készítéséhez kellenek.

Nyolcvan saját termék

A történet tíz évvel ezelőtt kezdődött, amikor a Civitas Alapítvány által meghirdetett gyümölcsfeszítiválra Fürge kezek név alatt nyolc kénosi asszonyból álló csapat nevezett be házi készítésű lekvárokkal. Termékeiknek akkora sikere lett, hogy a közös lekvár főzés és szörpkészítés öt évig tartott, míg nem egyéb elfoglaltságok miatt

mosan. Ma már mindenből ízet főz, ami helyi szinten megterem: zöld-paradicsomtól fekete áfonyáig, bodzabogyóig vagy a csipkebogyóig igen széles a termesztett és az erdei gyümölcsök listája. Egy-egy vásáron mintegy nyolcvan, állati és növényi eredetű saját termékkel vesz részt.

A pirostarka húsmarha ígérete

Gazdaszemmel mellékletünkben már írtunk róla, hogy a húsmarhatartás reneszánszát éli Erdélyben, egyre több gazda érdeklődik a húshasznosítású szarvasmarhafajták iránt. Jakab Arnold csíkszentimrei gazda szerint ennek egyik magyarázata, hogy egyre nehezebb munkaerőt találni a tejhasznosítású tehén gondozásához, elsősorban a fejéshez. Az állategészségügyi

kal együtt 46 törzskönyvezett állata van. Azt tartja: ahhoz, hogy a húsmarhatartásból jól megéljen egy gazdacsalád, legalább ötvenfős tehénállománnyal kell termelnie, ezt két-három éven belül szeretné elérni. Gazdasága eleve lépéselőnyben van, mert az évek során csak törzskönyvezett tenyészállatokat vásárolt, ami a húsmarhatartásra lehívható maximális támogatást garantálja. A törzskönyvezés hosszú folyamat: egy „közönséges” tehén borjainak csak a második nemzedékét lehet törzskönyveztetni, ami legalább hatéves időtartamot vesz igénybe. A bátyjával közösen fenntartott gazdaságban pirostarka fajtájú állományt nevelnek, a borjak pedig nyolc hónapig vannak az anyjuk mellett, a teheneket nem fejjék. A nyolchónapos bikaborjakat értékesítik, az üszöket egyelőre megtartják állományszaporításra.

Noha a húsmarha iránt óriási a kereslet külföldön, Erdélyben csak nyomott áron tudják értékesíteni a gazdák, mert a nagybani felvásárlók és a viszonteladók között ott állnak a kisgazdák számára egyelőre megkerülhetetlen viszonteladók. „Ezt a közbeeső láncszemet csak szervezkedéssel, összefogással, közös értékesítéssel tudnánk kiiktatni. Ennek is eljön az ideje, de egyelőre nehéz meggyőzni a székelgy gazdát az összefogás szükségességéről” – magyarázza az értékesítési gondok fő okát Jakab Arnold, aki szerint sokan a miatt nem akarnak közös értékesítésben gondolkodni, mert az a tévhit él az emberekben, hogy ebből valaki meg akar gazdagodni.

A tejtermelés terén sikerült ezen túllépni: a tejtermelő gazdák a faluban létrehozta egy egyesületet, amelynek Jakab Arnold a vezetője. A 37 tagot számláló gazdaszervezet mintegy háromszáz tehenet tejt értékesít. Egyesületként sokkal jobb árat tudnak kialkudni a tejgyártól: nyáron, amikor túltermelés van, az egyénileg értékesítőnek a tejgyár gyakran csak ötven banit fizet egy liter tejért. A közös tejértékesítést támogatja a megyei tanács is, ahonnan hűtőtankra pályáznak, a helyi közbirtokosság pedig egy konténer beszerzését vállalta a hűtőtank számára.

MAKKAY JÓZSEF

A „házi ízekre”, a kézműves termékekre változatlanul szükség van. Ezt bizonyítja Mózes Enikő példája, aki családjával kézműves módszerrel sajtot, sima és gyümölcsös joghurtokat és vajat készít.

dig Edit asszonynak városiként sok köze nem volt a tejfeldolgozáshoz: tanfolyamokon tanulta meg ennek csínját-bínját, és amikor már kezdtek belelendülni az őstermelői munkába, nem sajnáltak időt és a pénzt, hogy külföldi tapasztalatcserére menjenek. Magyarországi, franciaországi és ausztriai gazdák portáit látogatták meg, és helyben dokumentálódta. Mint mondja, erre nagy szükség volt, mert az esztelen készített helyi jellegű székelysajtok mellett tucatnyi más receptet is kipróbálhattak az évek során, és azokat tartották meg, amelyre a legnagyobb kereslet mutatkozott a vásárlók részéről.

Ínyencségek bivaly- és kecsketejből

Őstermelői gazdaságuk kiépítésekor tudatosodott bennük, hogyha hosszabb távon talpon akarnak maradni, akkor nem azzal kell foglalkozniuk, amivel mindenki más. Ezért esett a választás a bivaly- és a kecsketartásra. Igaz, ma is van 6 tehénük, de a tehénetejet nem dolgozzák fel, a tejbegyűjtőnek adják át. Viszont a 9 bivaly és a száz kecske teje a családi sajtcsermákba kerül, és az ezekből készült termékeket a székeljudvarhelyi, a csíkszeredai és a kézdivásárhelyi kézműves termékek vásárlásán értékesítik.

„Ami tejet hétfőtől péntekig feldolgozok, azt a szombati vásárokon adom el. Vásárlóim már anynyira ismernek, hogy tudják, mikor hol vagyok, mikor számíthatnak termékeimre. Elég nagy a választék, sokan kínálnak házi készítésű tejtermékeket, mégis sikerült egy hűsleges vásárlói kört kialakítanom, amely mindig tőlem

nek is ajánlják az orvosok, mert a szervezet könnyebben feldolgozza.

A sajtkészítés nehezét Enikő végzi, hiszen férje az állattartással van lekötve: a szép számú állományának nyáron meg kell termelni, és be kell takarítani a ta-

Jakab Arnold Csíkszentimrén a húsmarhatartás jövőjében bíz

karmányt, ami gépesítve is nehéz munka. Vakáció idején besegít a kolozsvári agrártudományi egyetemen tanuló harmadéves fiuk is, aki mérnöki diplomájával hazatér-

több asszony is abbahagyta a „válalkozást”. Ekkor önállósult Mózes Enikő, és saját kontóra fogott hozzá a gyümölcsfeldolgozáshoz, ami a tejfeldolgozással halad párhuz-

középiskolát végzett 38 éves gazda az utóbbi négy esztendőben folyamatosan szaporította állományát, így ma már az utánpótlás-nevelésre meghagyott üszőborjak-